

Zprávy, informace, oznámení

K moderním komunikačním technologiím

Informační centrum UP, Centrum výpočetní techniky a CESNET, z. s. p. o., Praha, jsou pořadatelé mezinárodní konference, která pod názvem *Širokopásmové sítě a jejich aplikace (moderní komunikační technologie datových a počítačových sítí a jejich aplikace, internet/intranet, www a videokonference)* proběhne ve dnech 30. – 31. 5. 2000 v prostorách Právnické fakulty UP.

Konference, která navazuje na akci pořádanou v červnu roku 1998 (ATM v praxi), je určena manažerům organizací a firem, odborníkům v oblasti datových komunikací, projektantům a správcům počítačových sítí.

Organizaci konference zajišťuje Konferenční servis UP.

-red-

XVIII. den klinické pediatrie

Dětská klinika LF UP a Fakultní nemocnice Olomouc, Česká pediatrická společnost a Spolek lékařů v Olomouci ČLS J. E. Purkyně pořádají pod záštitou doc. Č. Čihálka, CSc., děkana LF UP, doc. V. Rýznara, CSc., ředitele FNO a M. Pavlíkové, hlavní setry FNO, XVIII. den klinické pediatrie s mezinárodní účastí, s ústředním tématem *Jak se změnila diagnostická a terapeutická postupy u dětských onemocnění; sekce dětských sester bude mít na programu otázky ošetřovatel-*

ské péče standardní a specializované a zdravotnické dokumentace na dětských odděleních.

XVIII. den klinické pediatrie, který organizačně zajišťuje Konferenční servis UP, proběhne ve dnech 26. – 27. 5. 2000 ve Slovanském domě v Olomouci.

Na základě registrace bude účastníkům vydán certifikát o účasti s garancí CLK (5 bodů).

-red-

Upozornění SVK

Státní vědecká knihovna v Olomouci upozorňuje čtenáře na omezený provoz v době letních prázdnin: pondělí, středa 11.30–19.00 hod.; úterý, čtvrtek, pátek 8.30–15.15 hod. Knihovna bude zcela uzavřena od 31. 7. do 13. 8. 2000.

-svk-

Jen několik řádků

Na víc nemáme?

Naše univerzita přichází ročně o 80 milionů kvůli tomu, že v grantové úspěšnosti nedosahuje republikového průměru (viz ZUP, č. 28, s. 7). Neradostná zpráva.

Sami na sobě zakoušíme, jak působí mechanismus podpory vědy a vývoje zavedený ministerstvem, aby přiblížil úroveň českých vysokých škol standardu v zemích Evropské unie. Dává šanci všem vysokým školám a částku z kapitoly Nespecifikovaný výzkum jim přiděluje podle zásady, čím více peněz získají pracovníci vysoké školy z grantů, tím větší částku peněz dostane škola od státu. Tato jednoduchá stimulace vyvolává zřetelnou kategorizaci vysokých škol podle jejich grantové, potažmo vědecké úspěšnosti na silné, průměrné a ty ostatní, k nimž žel náleží UP.

Pro zlepšení stavu nám chybí účinná motivace akademických pracovníků. O tu by se mělo starat vedení univerzity a fakult synchronně se senáty přinejmenším stejně horlivě jako o dělení rozpočtu. Vždyť kromě velkých peněz tu jde o pověst naší univerzity, o její prestiž a pozici.

Možná by stačilo posoudit, zdali peníze určené na podporu vědy a vývoje opravdu přispívají ke zvýšení vědecké a výzkumné produktivity a nerozplývají se někde jinde. Zařít, aby se dostaly na místo určení, a pozorně hodnotit jejich účinnost dosaženými vědeckými výsledky. Je-li nutné a výhodné zvýšit počet vědeckých publikací v zahraničních, resp. impaktovaných časopisech, proč děkani nevyhlásí finanční odměny podle zásady, čím více takových prací, tím vyšší odměna autorům a jejich pracovním? Jestliže tomu překážejí způsob výpočtu tvůrčího výkonu, proč jej změnit tak, aby pomohl vytáhnout univerzitu alespoň k průměru? Čím to je, že na MU v Brně jsou o tolik úspěšnější? Nevěřím, že akademičtí pracovníci UP nemají na víc. Myslím si, že na vině jsou naše nedostatky v řízení a rozhodování, jak na ně před časem upozornila komise CRE.

M. Hejtmánek

Cena za studentskou vědeckou publikaci

Klub absolventů a příznivců UP vyhlašuje soutěž o **Cenu za studentskou vědeckou publikaci** pro pregraduální a postgraduální studenty UP.

Podmínky:

- věk do třiceti let včetně;
- publikace (separátní výtisk či xerokopie), nebo strojopis práce s potvrzením redakce časopisu o přijetí práce do tisku, publikace v impaktovaném časopise je bonifikována;
- prvním, nebo jediným autorem publikace je student UP.

Žádost s příloženou prací musí být předložena do 15. 10. 2000 nejlépe osobně prof. M. Hejtmánkovi, DrSc., Ústav lékařské biologie LF UP, Hněvotínská 3, 775 15 Olomouc, tel. 563 21 52. Autor oceněné práce obdrží odměnu ve výši 2 až 3 tisíce korun. Cena bude předána rektorkou UP na slavnostním zasedání vědeckých rad UP v listopadu tohoto roku.

-red-

Medaile jubilujícím pedagogům UP

V pátek 28. 4. předala rektorka UP prof. J. Mačáková, CSc., při příležitosti významného životního jubilea zlaté medaile Za zásluhy o rozvoj UP prof. I. Cabákovu, CSc. (Katedra experimentální fyziky PŘF UP), a doc. F. Valouchovi, CSc. (Katedra teorie a dějin dramatických umění FF UP). Tyto medaile převzali z rukou rektorky v úterý 9. 5. také další jubilanti: prof. A. Holibka, DrSc. (Ústav normální anatomie LF UP), prof. E. Jirava, DrSc. (Klinika ústní, čelistní a obličejové chirurgie LF UP), prof. O. Ošťádal, CSc. (Klinika TRN LF UP), a prof. Z. Kučera (Katedra výtvarné výchovy PdF UP). Stříbrné medaile Za zásluhy o rozvoj UP zároveň obdrželi v těchto dnech jubilující prof. M. Pojsl (Katedra církevních dějin, patrologie a křesťanského umění CMTF UP) (na snímku uprostřed) a doc. R. Smahel (Katedra křesťanské výchovy CMTF UP) (na snímku vpravo). Úternímu slavnostnímu aktu byli přítomni rovněž děkanové tří fakult UP: doc. Č. Čihálík, CSc. (LF UP), doc. J. Šteigl, CSc. (PdF UP), a doc. P. Ambros, Th.D.

(CMTF UP), kteří oslavencům také poblahopřáli. O týden později, 16. 5., ocenila rektorka UP prof. J. Mačáková, CSc., zlatými medailami Za zásluhy o rozvoj UP další dva jubilanty z PŘF UP: prof. M. Kotoučka, CSc. (Katedra anorganické chemie), a prof. J. Slouku, CSc. (Katedra organické chemie).

-raf-, foto -tj-

Pamětní medaile UP a čestné členství ...

Dokončení ze str. 1

deckou práci z oboru analytické chemie pro chemiky mladší 35 let. První cena byla udělena v roce 1999 na UP v Olomouci. Předsednictvo ČSCH se rozhodlo jmenovat čestným členem pana K. Fujiwaru. Jeho jmenování je oceněním podpory, kterou společnost Shimadzu poskytuje prostřednictvím ČSCH českým chemikům. Předání čestného členství se uskutečnilo 2. května 2000 v sídle ČSCH (Novotného lávka 5, Praha). Pan Fujiwara po předání ocenění vyjádřil svůj pocit odpovědnosti, který vznikl jeho členstvím v ČSCH, a vyslovil plnou podporu dosavadní angažovanosti Shimadzu v aktivitách ČSCH. K. Fujiwara je 33. zahraničním čestným členem a prvním z Japonského císařství. První čestné členství bylo uděleno v roce 1880 A. M. Butlerovi.

Spolupráce mezi výrobními společnostmi, vysokými školami a učenými společnostmi je jednou z forem všestranně prospěšné aktivity. Solidní prezentace firmy v členském tisku, podpora tvůrčí aktivity formou cen, sponzorování vědecké činnosti a na straně druhé využívání odborníků z vysokých škol či členů učené společnosti k expertizní činnosti je for-

mou, jaká se osvědčila ve všech vyspělých státech. Univerzita Palackého a ČSCH má ve svém programu tyto aktivity podporovat a přispívat k jejich dalšímu rozvíjení.

Prof. V. Šimánek, DrSc.,
LF UP, předseda České společnosti chemické
Foto archiv autora

Ve světě i v České republice se šíří nebezpečný virus!

Vyskytuje se i v poště na UP. Jmenuje se LOVE-LETTER. Dostanete-li v poště dopis s názvem ILOVEYOU a s přílohou LOVE-LETTER-FOR-YOU.TXT.vbs, NEOTVÍREJTE přílohu, NESPOUŠTĚJTE ji a okamžitě celý dopis SMAŽTE!

Hrozí nejen ztráta všech dat, ale i případný kolaps celé sítě!!!

V případě, že už jste tento dopis dostali a otevřeli, obraťte se na svého správce sítě a nezapínejte vůbec svůj počítač.

RNDr. F. Zedník, ředitel CVT

Zprávy, informace, oznámení

Děkan Lékařské fakulty UP vypisuje

konkurzní řízení

do tříleté prezenční a pětileté kombinované formy doktorského studijního programu v oborech:

	Počet přijímaných studentů		
	prezenční forma	kombinovaná forma	dohody
- buněčná a molekulární biologie	2	-	-
- lékařská chemie a biochemie	3	1	-
- farmakologie	2	1	-
- patologická anatomie a soudní lékařství	-	1	-
- lékařská biofyzika a zobrazovací technika v medicíně	1	1	-
- vnitřní lékařství	-	10	-
- pediatrie	4	2	-
- fyziologie a patologická fyziologie	-	3	-
- stomatologie	1	3	-
- zobrazovací metody	-	4	-
- lékařská imunologie	4	-	-
- gynekologie a porodnictví	-	4	-
- anatomie, histologie a embryologie	2	2	-
- lékařská mikrobiologie	-	-	2
- chirurgické obory	-	-	7
- lékařská genetika	-	-	3
- epidemiologie	-	1	-

Tiskopis přihlášky, informace: studijní oddělení děkanátu LF UP, tel.: 068 / 5632013.

Termín podání přihlášky: 31. 5. 2000 Adresa pro podání přihlášky: Děkanát Lékařské fakulty UP v Olomouci, studijní oddělení, tř. Svobody 8, 771 26 Olomouc.

Rozdělení státní dotace a rozpočet přijaty v prvním kole*Dokončení ze str. 1*

AS UP dále žádá vedení UP, aby do konce listopadu t. r. vypracovalo podklady pro systematizaci všech složek UP.

Konsensu dosaženému navzdory zápornému postoji ekonomické komise AS UP předcházela velmi obsáhlá diskuse, ve které zástupci jednotlivých fakult a vedení univerzity zvažovali jednotlivé varianty rozdělení státní dotace. V úvodu prof. J. Mačáková zrekapitulovala vývoj, kterým procházela jednání o tvorbě metodiky rozdělení státní dotace i jednání o rozpočtu (blíže viz *Způsob rozdělení...*, str. 7). Doc. I. Fialová (FF) poukázala na klíčové momenty nedávného vývoje rozdílného postavení jednotlivých fakult. ThLic. R. Machan (CMTF) zdůraznil, že hlavní problém nespočívá v neschopnosti se dohodnout, ale ve faktu, že univerzita pasivně přijímá rozhodnutí vlády, které je v rozporu s předvolebními sliby. K tomu kvestor ing. J. Jirka objasnil výsledky některých jednání na MŠMT, prof. J. Macháček připomněl iniciativu RVŠ a rektorka UP shrnula protesty České konference rektorů. V diskusi dále vystoupili doc. Riegerová (FTK), RNDr. J. Kvapil (předseda AS UP), MUDr. Z. Zlámal (LF UP) a další.

Po přijetí navrhované varianty rozdělení státní dotace schválil AS UP i návrh rozpočtu předložený rektorkou UP na rok 2000, *Výroční zprávu o činnosti UP* (včetně hodnocení činnosti UP) a *Výroční zprávu o hospodaření UP* (tento dokument bude zveřejněn na www stránkách UP).

Dále byla schválena změna Statutu UP včetně seznamu oborů, ve kterých je UP oprávněna konat habilitační řízení a řízení ke jmenování profesorem.

Prof. J. Macháček, CSc., informoval o průběhu 4. zasedání Rady vysokých škol 20. 4. v Praze, na němž zástupci vysokých škol vyjádřili znepokojení nad financováním vysokých škol (blíže viz <http://RVS.upce.cz>). Přítomní senátoři vyslechli také informace o zástupcích ve Studentské komoře RVŠ (blíže také <http://skrvros.zcu.cz>).

*-mav-***Rekreace v Horním Údolí**

Správa kolejí a menz UP nabízí v rekreačním středisku v Horním Údolí u Zlatých Hor celoroční rekreaci nejen zaměstnancům UP, ale i ostatním zájemcům. Poskytujeme ubytování s levnou stravou (i možnost vlastní přípravy jídel) ve dvou- i vícelůžkových pokojích. Pobyt jsou vhodné pro alergiky a astmatiky, pro rodinnou rekreaci, kolektivní i pro organizované ubytování dětí školských a zájmových zařízení. V rekreačním středisku je zájemcům k dispozici sauna, klubovna a tělocvična. V letním období je zde možnost horské turistiky, autovýletů a koupání v nedalekém Jeseníku, Zlatých Horách, Vrbnu, Břidličné či v Polsku na lesním koupališti v Glucholazích.

Zaměstnancům UP a jejich rodinným příslušníkům poskytujeme slevy. Blížší informace podá ubytovací kancelář SKM, tel./fax: 068 / 522 60 57.

*-šij-***Olomoucký „Nadoraz“**

V úterý 23. 5. proběhne znovu nádherný a tvrdý závod, tentokrát s inovovaným názvem *Olomoucký „Nadoraz“* (univerzitní mistrovství v extrémním závodě jednotlivců a štafet), který se loni na podzim jmenoval *Podzimní drobnička*. Jde o závod, který obsahuje několik přírodních disciplín a cílem závodníka je projet trať v co nejkratším čase.

Disciplíny: MTB, plavání, jízda na vodě, OB a samozřejmě i „drobničky“.

Kategorie: jednotlivci (ženy, muži), dvojice (muži/muži, ženy/ženy, muži/ženy)

Místo: Olomouc a okolí.

Startovní: jednotlivec 30 Kč, dvojice 50 Kč (v ceně jsou mapy, drobné občerstvení, lodě a pádla)

Pořadatel: Klub Sportu v Přírodě UP ve spolupráci s FTK UP (Katedra rekreologie).

Blížší informace a přihlášky: martini@ftknw.upol.cz; ksp-up@mail.com; tel. 0603 492346, 0603 170104; osobně - D. Martiník, Kolečka E. Rosického 434 (po - pá: 17.30 - 19.30 hod.).

*-dam-***Stručně**

Na Katedře klasické filologie UP hovořil ve středu 10. 5. prof. Frank T. Coulson (Ohio State University - Columbus - & National Epigraphical Center of the United States) na téma **Středověké latinské komentáře Ovidia v tzv. Aetas Ovidiana** (12. století).

* * *

Katedra slavistiky FF uspořádala 11. 5. 2000 v aule FF UP celodenní seminář o životě a díle **L. N. Tolstého**, v jehož rámci referovali přední specialisté z Prahy, Brna, Hradce Králové a Olomouce.

* * *

Ve čtvrtek 11. 5. proběhl sběr odpadu na řece Moravě v úseku Horka-Olomouc, který pod názvem **Čištění řeky Moravy** organizovalo Akademik centrum FTK UP ve spolupráci s CHKO Litovelské Pomoraví.

* * *

V aule FF UP se z iniciativy MŠMT ČR (v rámci projektu *Výzva pro deset milionů*) uskutečnila 15. 5. veřejná diskuse na téma **Možnosti a problematika vysokoškolského studia**.

*-red-***Na dovolenou do Itálie**

Filozofická fakulta UP nabízí volná místa v Itálii, v kempu San Francesco (poblíž města Caorle) v těchto termínech: 5. 6. - 12. 6., 12. 6. - 19. 6., 19. 6. - 26. 6., 26. 6. - 6. 7., 26. 7. - 5. 8., 25. 8. - 4. 9., 4. 9. - 11. 9.

Kemp je vybaven několika bazény, obchody, restaurací, možností výletu do nedalekých Benátek. Ubytovaní v chatkách se dvěma ložnicemi, terasou a kuchyňkou, která je vybavena ledničkou, vařičem, nádobím pro 5 osob. Sociální zařízení je společné.

Blížší informace podá Š. Marcinková, sekretářka děkana FF UP, tel.: 563 3011 nebo 523 0255.

*-som-***Habilitace a profesury****Pedagogická fakulta UP**

Dne 16. 5. 2000 ve 14 hod. pronesl v aule PdF UP **PhDr. Milan Pol, CSc.**, vedoucí Ústavu pedagogických věd FF MU v Brně, přednášku na téma *Budoucnost školního vzdělávání a výchovy (Poznámky k hlavním scénářům a jejich implikacím pro řízení škol)*. Tato přednáška byla součástí habilitačního řízení v oboru pedagogika. Habilitand předložil práci nazvanou *K participaci a spolupráci v řízení a správě škol*.

Poté následovalo habilitační řízení s **PhDr. Ladislavem Rýznarem, Ph.D.**, vedoucím Katedry managementu VŠP v Hradci Králové, v oboru pedagogika, který v aule PdF UP pronesl habilitační přednášku *Celoživotní vzdělávání a funkce pedagogických fakult jako přírodních vzdělávacích center v nových regionech*. Habilitační práce PhDr. L. Rýznara, Ph.D., nese název *Koncepce a specifika vzdělávání manažerů školské správy v souvislosti se vstupem ČR do EU*.

*-red-***Lékařská fakulta UP**

Ve čtvrtek 25. 5. 2000 v 11 hod. se na zasedání Vědecké rady LF UP v posluchárně Neurologické kliniky LF (I. P. Pavlova 6, Olomouc) uskutečnil jmenovací řízení profesorem **doc. Rudolfa Dítmara, CSc.**, přednosty Ortopedické kliniky LF UP, v oboru chirurgie. Přednáška bude na téma *Současné možnosti alloplastiky velkých kloubů*.

-lfup-

Události

Frankofonní studenti práva si zahráli na soud

Dne 27. 4. soudní síň Právnické fakulty UP opět ožila soudním ruchem. Na pořadu dne bylo soudní přelíčení před odvolacím soudem, který měl rozhodnout o výši trestu obžalovaného M. T., který v rozmezí šesti měsíců napadl šest žen, z toho dvě jeho útok nepřežily. Obžalovaný přiznává své činy, ale hájí se tím, že byl veden nějakou vyšší silou. Soud rozhodoval o trestní odpovědnosti obžalovaného a po vyslechnutí soudního experta z oboru psychiatrie a výpovědích svědků jej shledal v době činu nepřítelným, tudíž trestně neodpovědným, a pro nebezpečnost jeho pohybu na svobodě mu uložil ochranné léčení v psychiatrickém zařízení.

Soudní přelíčení jak má být – soudci v talárech, porotci, obžalovaný, svědci, soudní zapsatel a skutečný případ. Jazyk přelíčení – francouzština, nikde žádný tlumočník, 40 minut čisté právnické francouzštiny. To studenti PF UP v rámci své výuky právnické francouzštiny si na základě skutečné události sami sepsali své role a upravili případ, který byl v únoru letošního roku projednáván před odvolacím soudem v Paříži. Nechyběla ani atmosféra velkých soudních procesů, kdy se oba advokáti snaží „námitkami“, ale i perfektně připravenou obhajovací řeč strhnout spor na svou stranu. Předseda soudu vše pevně držel v mezích zákona. I přesto, že státní zástupce navrhol doživotní trest, soud se po zvážení výpovědí svědků a na základě dokonale propracované odborné psychiatrické expertizy dokazující nepřítelnost obžalovaného přiklonil k veri ustavní léčby obžalovaného jakožto jedince nebezpečného pro společnost, o čemž při pohledu na namaskovaného obžalovaného nebylo pochyb.

Tento proces je pokračováním již třileté tradice anglických „mock trials“, simulovaných soudních přelíčení v angličtině, prováděných na PF UP, a měl by být zahájením nové tradice francouzských simulovaných soudních procesů. Nejenže zde studenti prokázali svůj herecký talent (a přiznejme si, že u soudu je ho třeba), ale takovýto proces je i ideální didaktickou pomůckou, jak pro aktéry, tak i pro další generace. Vždyť už Komenský hlásal zásadu „škola hrou“ a navíc – „kdo si hraje, nezlobí“. Studenti dokázali nejen své znalosti právnické francouzštiny, ale i jisté právní myšlení a citění. Celé přelíčení bylo natočeno na video a studenti si mohou zpětně ověřit, co bylo dobré a co by se mohlo udělat jinak nebo zlepšit.

Studenti ve své trojroli studentů–herců–právníků obstáli výborně a toto simulované soudní přelíčení splnilo svůj didaktický cíl. Sehráli to dobře, jen tak dál!

–čer-, foto -tj-

Symposium Radiologie hrudníku

Jarní počasí provázelo více než 130 účastníků z celé ČR, kteří se sjeli ve dnech 14. a 15. 4. 2000 do hotelu Diana ve Velkých Losinách, aby se zde zúčastnili postgraduálního a vědeckého symposia věnovaného problematice radiologie hrudníku. Organizátoři z Radiologické kliniky LF UP a FNØ připravili ve spolupráci s Konferenčním servisem UP bohatý program zasahující do mnoha zákoutí této problematiky. Zazněly zde přednášky o možnostech moderních zobrazovacích metod – výpočetní tomografie (CT) i magnetické rezonance (MR) v diagnostice onemocnění plic, mezihrudí, srdce i hrudní stěny. Mezi nimi bylo i sdělení o prvních zkušenostech s virtuální realitou při zpracování CT vyšetření. Je potěšitelné, že vzniklo na pořádající klinice, která je touto špičkovou technikou vybavena. Autoři z Hradce Králové, Prahy a Plzně, kteří vedle „domácích“ tvořili největší počet přednášejících, ukázali vlastní zkušenosti s různými zobrazovacími metodami. Hlavním tématem symposia se stal rentgenový snímek hrudníku – metoda, která si i přes neustálý rozvoj nových technik stále udržuje své základní postavení v diagnostických algoritmech onemocnění hrudníku. Touto (dnes již klasickou) technikou se zabývaly především přednášky postgraduálního charakteru.

K úspěšnému průběhu symposia přispěl i delší čas vyhrazený pro diskusi po jednotlivých sděleních, než bývá na podobných akcích obvyklé. Když se v sobotu po poledni rozjžděli účastníci domů, vyjadřovali spokojenost nejen s perfektní organizací akce, ale i s ideálním výběrem místa v nádherné probouzející se přírodě Jeseníků.

Doc. M. Heřman, MUDr. M Köcher, LF UP

Mezinárodní studentská konference na FTK UP

Katedra kinantropologie FTK UP uspořádala ve dnech 17. a 18. 4. 2000 v pořadí již šestou studentskou konferenci v oboru kinantropologie. Od roku 1995 se v pořádání této akce střídá pražská FTVS UK a FTK UP Olomouc.

Studentská konference proběhla ve třech odborných sekcích (motorika člověka, biomedicínské a psychologické problémy pohybové činnosti člověka, didaktické a společenskovední problémy pohybové činnosti člověka, sportovní trénink). Celkem bylo předneseno 44 vědeckých sdělení z České republiky, Slovenska a Polska.

Přes značné finanční problémy se podařilo zajistit i vydání sborníku příspěvků, který byl

pro účastníky konference k dispozici již během jednání.

Na slavnostním zakončení byly děkanem FTK UP prof. F. Vaverkou, CSc., a předsedou vědeckého výboru konference doc. P. Stejskalem, CSc., ohodnoceny tyto práce studentů: *Stabilita parametrů měřených na tensometrické plošině – bipedální stoj* (M. Sípálová, FTK UP, sekce A); *Metoda emn (electrophoretical mobility of nuclei) a její využití* (M. Bezdičková FTK UP, sekce B); *Názorové postoje pohybově neúspěšných žáků k pohybovým aktivitám* (A. Kaplan, FTVS UK Praha, sekce C).

Dr. Z. Svozil,

Katedra kinantropologie FTK UP Olomouc, předseda organizačního výboru konference

Volejbal v rámci Sportovního dne UP

Již tradičně se v rámci Sportovního dne UP uskutečnil ve Sportovní hale UP volejbalový turnaj smíšených družstev. Účast devíti družstev svědčí o velké popularitě tohoto sportovního odvětví; v hojně míře se kromě studentů FTK zúčastnili turnaje zejména studenti LF, FF, PE, PiF a PdF.

Hrálo se ve dvou skupinách každý s každým na dva vítězné sety. První dvě družstva ze skupin se utkala křížově a vítězové těchto zápasů bojovali o 1. – 2. místo v turnaji, poražení o 3. – 4. místo.

Zápasy byly vyrovnané a často na vysoké sportovní úrovni. Vyhřát chtěli všichni. Podařilo se to po pěkném boji v celém turnaji vynikajícímu družstvu *Drutěva* ve složení: T. Lena, P. Obdržálková, A. Pakostová, J. Varmuža, P. Marek a Němčák.

Výsledné pořadí bylo následující: 1. Drutěva, 2. Harvard, 3. Pudový přetlak, 4. Pivní hlídka, 5. WC tým, 6. Šprťouchlata, 7. Křišna, 8. Sací komando, 9. Vašek.

Šestihodinový volejbalový maratón probíhal s plným nasazením a velkou bojovností hráčů a hráček až do posledního utkání. Unavené, ale velmi spokojené tváře byly odměnou pro organizátory této akce. Vítězná družstva si odnesla drobné upomínky a vítězové diplomy.

Je třeba pochválit účastníky za vysokou kázeň, morálku a vyzvednout především to, že ztracené věci hráčů (peníze, prstýnek) byly nalezeny v pořádku vráceny majitelům. Díky za to.

PhDr. A. Orlová, vedoucí turnaje

(Redakčně kráceno)

Prof. A. Ebenbauer v Olomouci

Ve čtvrtek 4. 5. navštívil Univerzitu Palackého významný rakouský germanista a emeritní rektor Universität Wien prof. A. Ebenbauer. V pracovně rektorky UP jej přijali doc. L. Hornová, prorektorka pro zahraniční styky, a doc. M. Mašláň, CSc., prorektor pro vědu a výzkum. Poté prof. A. Ebenbauer pronesl před studenty a pedagogy Katedry germanistiky a nederlandistiky FF UP velmi poutavou a zábavnou přednášku věnovanou postavě hrdiny od časů Homéra až po naši současnost. Odpoledne odcestoval rakouský host do Opavy, kde navštívil také Slezskou univerzitu.

–red-

Z redakční rady

Redakční rada Žurnálu UP jednala 24. 4. v zasedací místnosti Informačního centra UP za přítomnosti jeho ředitele PhDr. J. Hladkého a vedoucích pracovníků třech útvárů IC RNDr. H. Dzikové, RNDr. D. Lošťákové a PhDr. H. Pilátové o tom, jak zlepšit informovanost univerzitní obce o činnostech a výsledcích tohoto centrálního pracoviště pravidelnými články. Poté byla po obsahové stránce zhodnocena poslední čísla Žurnálu UP. Čtenáře bude zajímat, že vstup na webové stránky citačních indexů pro pracovníky UP je jistý a brání mu jen administrativní důvody.

–red-

Události

Rakovina – věc veřejná II

Ve druhém díle pořadu ČT 2 (25. 4.) byla divákům představena olomoucká pracoviště PŘF UP, LF UP, FNO a ÚEB AV ČR, která pracují na výzkumu a vývoji protinádorových látek rostlinného původu, odvozených ze známého *olomoucinu*. Výklad podali doc. M. Strnad a MUDr. M. Hajdúch, doplnili jej farmakolog prof. Sovák z Kalifornské univerzity a internista prof. P. Klener z LF UK Praha. Průvodcem pořadu byl prof. V. Pačes, který měl v roce 1998 na UP přednášku k počtě J. L. Fischera o genomice. Americký host ocenil úroveň mezioborové spolupráce a kvalitu výzkumných metod s použitím nejmodernějších přístrojů. Většina záberů byla z Laboratoře experimentální medicíny, kterou na Dětské klinice LF UP a FNO vede MUDr. M. Hajdúch a kde uchovávají více než tisíc primárních nádorových buněk k experimentálnímu účelům. Diváci měli příležitost shlédnout výsledek laboratorního testování citlivosti nádorových buněk k cytostatiku *boheminu* v kombinaci s rentgenovým ozářením.

-mh-

Drogová problematika na území ČR

Ve čtvrtek 20. 4. 2000 uspořádala ELSA Olomouc (The European Law Students Association) v tzv. soudní síni na Právnické fakultě UP celodenní seminář s názvem *Drogová problematika na území ČR*. Smyslem jeho konání bylo představit tuto složitou a v naší společnosti velmi diskutovanou otázku právníké akademické obci co možná nejdříve, nekomplexněji (jak tomu bohužel nejsme v našich médiích svědky) a bez vytrhávání souvislostí (jak tomu naopak v našich médiích svědky jsme). Za tímto účelem oslovila ELSA Olomouc široké spektrum profesionálů, kteří se se světem drog setkávají či s ním jsou v kontaktu dodnes. Na semináři tak vystoupili sekretář Mezioborovní protidrogové komise Mgr. Radimecký, bývalý šéf ekonomické kontrarozvědky (nyní advokát) JUDr. Šula, zástupce pražského sdružení Drop In PhDr. I. Douba, primář oddělení pro léčbu závislosti VFN v Praze MUDr. Popov, poslanci Poslanecké sněmovny Benda a Severa, olomoucký okresní vyšetřovatel, okresní soudce a pracovníce odboru prevence Úřadu města Olomouce. Pozvaný okresní státní zástupce se pro nemoc nedostavil.

Seminář byl rozdělen do dvou částí. V první z nich přednesli účinkující za pomoci vizuální techniky referáty zaměřené na oblast drog, tak jak ji (podle svého zaměstnání, životních zkušeností apod.) osobně i profesně vnímají. Zbývající, bezmála čtyřhodinová část semináře byla vyhrazena diskusi s publikem tvořeným asi stovkou posluchačů a pedagogy PF UP.

Ve svých odpovědích se účinkující „drogového“ semináře dotýkali popisu vývoje drogové scény na našem území v době totality i po ní, léčby drogově závislého, drogové prevence mládeže, hodnocení důsledku novely trestního zákona. Nevynechali ani zahraniční zkušenosti v těchto oblastech.

Po skončení semináře vysílá Český rozhlas 1-Radiožurnál z improvizovaného studia na PF UP odpolední *Radioforum* o drogové problematice, hosty redaktorky M. Křepelkové byly Mgr. Radimecký, JUDr. Šula a posluchači PF UP.

T. Nahodil,

vicepresident ELSA Olomouc

(Redakčně kráceno)

Student a věda

Odborné studentské konference a soutěže mají letitou a velice barvitou tradici. Filologické obory na FF UP je v posledních několika letech konají pod titulem *Student a věda*. Tato fakultní kola, organizovaná obvykle na jaře, zpravidla předcházejí kolům podzimním, celostátním. Letošní fakultní kolo *Studenta a vědy* proběhlo ve středu 26. 4. jako obvykle ve dvou sekcích – jazykovědné a literárněvědné. Nejpočetnější byla v oboru zastoupena bohemistika, ale je potěšitelné, že stranou nezůstaly ani ostatní katedry. Snad proto porotám (shodně v obou sekcích) předsedaly bohemistky: lingvistické PhDr. B. Bednaříková, Ph.D., literárněvědné doc. A. Štěrbová, CS.

Soutěže v lingvistické sekci se zúčastnilo deset posluchačů: M. Axmanová řešila otázku možnosti vyjádření českého slovesného vidu v latině, O. Bláha se zamýšlel nad vývojem názorů na etymologický výklad toponyma Olomouc a B. Hartmannová nad jazykem přímé rozhlasové sportovní reportáže. Mlčení v textu bylo předmětem příspěvku J. Konopkové, jazyk a styl próz Václava Koubka hodnotil R. Malý a problematiku sociokulturní kompetence u dočasných rezidentů v ČR T. Křenková. Předneseno bylo i několik prací translátologických: L. Kostrhonová hovořila na téma *Postup práce při překladu z angličtiny do češtiny*, R. Sedláček zjišťoval shody a rozdíly v používání názvů zvířat v německých, anglických a českých příslovích a přírovnáních, P. Skládala zaujalo lexikum tzv. Jugendsprache a M. Vítovou zase problematika anglicismů v polštině. Porota udělila první místo O. Bláhovi a druhou cenu rozdělila mezi B. Hartmannovou a P. Skládala. Třetí příčka zůstala sice neobsazena, avšak J. Konopková obdržela

čestné uznání. Sympatické je i gesto kolektivu lingvistů, nabídka oceněným možnosti vystoupit na květnové schůzce jazykovědného sdružení (10. 5. 2000 v 16. hod. v posl. č. 11).

Porota literárněvědné sekce vyslechla místo včas ohlášených deseti příspěvků jedenáct, a to i přes jednu omluvenou neúčast. Nikoliv za pět minut dvanáct, ale asi tak ve 14.30 přibýly příspěvky P. Faiferové (*Wolfgang Hilde-sheimer: Tyset. Ich spiele, bis ich nicht mehr bin.*) a Z. Smetanové (*Obraz kocoura v díle Macmep u Mapzapuma M. Bulgakova a ve Faustovi A. von Chamisso*), jako z udělení oba kvalitní. Že mohly být porotou oceněny čestným uznáním, není vinou ani poroty, ani autorek. Nejvýše položené místo na pomyslném stupínku vítězů zůstalo prázdné, zato na stupni druhém se tlačí M. Fabíková s monografií básníka Josefa Suchého a M. Nagy s nietzscheovským *Zrozením Krysaře z ducha tragédie*. Místo třetí zaujala E. Mikulíková s interpretací Poundova *Canto V*. Zaujala však i ostatní témata: interpretační reflexe knihy F. Topola *Karla Klenotníka cesta na Korsiku* (V. Cichá), srovnání motivu sněhu ve Florencii v díle J. Zeyera a K. Schulze (H. Lekešová), srovnání vybraných motivů v poezii Traklové a Halasové (M. Pochylová), interpretace Zamjatinova románu *My* (L. Šimmarová), srovnání překladů Apollinairovy básně *Le Pont Mirabeau* (K. Vacková) a zamýšlení nad poetikou próz A. Gida (O. Vágner).

Zaznamenali jsme potěšující zájem o soutěž ze strany studentů – diváků a těší nás i finanční obnos, jímž přispělo k většímu lesku odměněných vedení FF UP. Jsme si též jisti radostí odměněných.

PhDr. P. Hora, Dr.,
Katedra bohemistiky FF UP

Studentská vědecká konference na PŘF UP

Svoji tradici si již vytvořila soutěž studentů Přírodovědecké fakulty UP, která se každoročně koná pod názvem *Studentská vědecká konference*. Letošní ročník se uskutečnil ve středu dne 26. 4. v prostorách nové budovy PŘF UP na tř. 17. listopadu.

Soutěžilo se pracemi v oborech matematika, fyzika, chemie, biologie a geografie s geologií. Studenti pregraduálního studia přednesli celkem 23 příspěvků a dalších 16 prací předložili studenti doktorského studia.

S ohledem na počet studentů fakulty sice mohlo být soutěžících více, ale přednesené příspěvky měly velmi dobrou kvalitu a řada prací (zejména u studentů doktorského studia) byla předložena v anglickém jazyce. Proto práce porot v jednotlivých oborech nebyla jednoduchá a při stanovení pořadí bylo třeba přihlídnout jak k zaměření studia, tak k výběru problematiky, úrovni zpracování i prezentaci výsledků práce při vlastní soutěži. Některé poroty odměnily první cenou dva soutěžící.

V oboru matematika bylo do této soutěže přihlášeno 17 prací studentů bakalářského, magisterského a postgraduálního studia. Komise složená z učitelů matematických kateder byla velmi potěšena výbornou úrovní všech prací i kvalitními vystoupeními soutěžících studentů. Nejmladším účastníkem soutěže matematiků byl F. Švrček (2. ročník magisterského studia), který za práci *MV-algebras with additive closure operators* obdržel čestné uznání. Další čestné uznání získala J. Chlubnová (3. ročník bakalářského studia) za zajímavou práci *Optimalizace portfolia*.

První tři místa v sekcí magisterského studia získali studenti 5. ročníku. Třetí místo obsadil R. Vajčner s prací *Bootstrapové metody pro určení*

intervalových odhaňů, druhé místo získal O. Přibyl za práci *Funkcionální okrajové úlohy pro funkcionální diferenciální rovnice* a vítězem se stal P. Koukal s prací *Fuzzy systémy s jazykově předepsaným chováním*.

V sekci postgraduálního studia se o třetí místo dělily práce Mgr. L. Jüttnera *On derivative-periodic multifunctions* a Mgr. J. Ševčíka *Weak nonlinearity in model which arises from the Helmer transformation*. Práce Mgr. J. Machalové *Chipman pseudoinverse of matrix, its computation and application in spline theory* se umístila na druhém místě. V postgraduální sekci zvítězila Mgr. E. Lešanská s prací *The nonsensitiveness regions for threshold ellipsoids*. Poslední dvě jmenované práce již byly přijaty k publikování v matematických vědeckých časopisech. Je potěšitelné, že množství i kvalita studentských soutěžních prací v oboru matematika se každým rokem zvyšuje.

Z dalších soutěžních kategorií uvedme jmenovitě alespoň vítěze. Pregraduální sekce: fyzika – F. Pluháček, V. Kerlínová; chemie – J. Husárek, A. Gavenda; biologie – P. Adamík; geografie s geologií – M. Košuličová.

Sekce doktorského studia: fyzika – R. Kouřil; chemie – P. Barták, M. Otyepka; biologie – I. H. Tuř, V. Ondřej.

Doc. O. Lepil, prof. I. Rachůnková, DrSc.,
PŘF UP

(Redakčně kráceno)

Škola není příprava na život, ale jeho nejkrásnější část. Naštěstí pro učitele si to většina žáků dostatečně neuvědomuje.

-jas-

Z vědeckých pracovišť UP

Nová zbraň v boji s obezitou?

Na konci listopadu loňského roku navštívil naši alma mater dr. K. D. Garlid, MD, profesor Katedry biochemie z Oregon Graduate Institute of Science and Technology v americkém Portlandu. Z rukou rektora UP tehdy převzal Pamětní medaili k 50. výročí obnovení univerzity jako výraz ocenění jeho spolupráce s PřF UP, jejíž doktorandy prof. Garlid školí ve svém týmu již osm let. Tomuto slavnostnímu aktu byl přítomen i **Mgr. Martin Modrianský, Ph.D.**, který jako doktorand v Garlidově laboratoři pracoval pět let. Protože nás zajímalo, jak se našim doktorandům v USA daří, položili jsme Mgr. M. Modrianskému, Ph.D., několik otázek.

Jak jste se dostal do týmu prof. Garlida?

Naši stáž zprostředkoval RNDr. P. Pauček, Ph.D., který absolvoval na PřF UP stejný obor jako já – biofyziku a chemickou fyziku. Nějakou dobu pak působil na AV ČR a později odešel do USA, do týmu prof. Garlida v Toledu (Ohio). Odtud pak přišla na PřF UP nabídka z Garlidova týmu absolvovat na Medical College of Ohio doktorská studia. Tehdy do USA odletěl v srpnu 1992 tři čerství absolventi PřF UP: já, kolega M. Jabůrek, který v Garlidově týmu působí i nadále, a B. Korčáková, která se v USA vdala a pracuje teď na univerzitě ve Philadelphii. Po píl roce našeho působení v Toledu se celá laboratoř prof. Garlida přestěhovala na Oregon Graduate Institut of Science and Technology (Portland) a my s ní.

Čím se zabýval váš vědecký výzkum?

Naš výzkum se zabýval transportem iontů přes mitochondriální membránu (mitochondrie: struk-

tury buněk, které se uplatňují při procesech získávání energie a jejího zachycování – pozn. red.). Já jsem se ve své doktorské práci zabýval regulací tzv. odpřáhujičho proteinu, který zprostředkovává náhradní tok protonů z cytosolu buňky do matrix mitochondrie (cytosol je vnitřní prostor buňky, ve kterém se nacházejí buněčné organely včetně mitochondrií, matrix mitochondrie je vnitřní prostor této organely). Tím rozpojuje výrobu ATP – adenosin trifosfátu (adenosin trifosfát – nukleotid, jehož energeticky bohatých vazeb využívají organismy ke skladování a transportu energie, měrná jednotka využitelné energie – pozn. red.) a energie nezachycené ve formě ATP se přemění v teplo. Při tomto procesu dochází ke značné spotřebě mastných kyselin čili tuku.

Jak lze výsledky tohoto výzkumu využít v praxi?

Výzkum odpřáhujičho proteinu by mohlo být prakticky využito v boji s obezitou, protože tento protein je obsažen i v lidském organismu, v jeho „hnědém“ tuku. Například savci, kteří se ukládají k zimnímu spánku, využívají aktivity tohoto proteinu k přezimování. Právě teplo vzniklé rozpojením toku protonů přes mitochondriální membránu od tvorby ATP pomáhá chránit tyto savce před zmrznutím. Podobně je tomu u kojců od jednoho roku, kteří sice nemusejí přezimovat, ale přesto využívají tvorby tepla mimo svalový třes (anglicky non-shivering thermogenesis), protože nemají ještě vyvinutou svalovou koordinaci natolik, aby tento svalový třes využili. Dospíváním lidé „hnědý“ tuk ztrácejí, a tak vznikla hypotéza, že jakmile hnědý tuk vymizí, lidé ztratí přirozený mechanismus

plýtvání energií, veškeré mastné kyseliny se ukládají v bílém tuku a lidé tloustnou. Samozřejmě se objevil nápad vyvolat znovu expresi (tj. tvorbu) tzv. odpřáhujičho proteinu v bílém tuku, aby jej spaloval, a tak přispěl k hubnutí přirozenou cestou.

Hlavním vědeckým tématem Garlidova týmu jsou ovšem draslíkové kanály v mitochondriích, tzv. proteiny, které umožňují tok draslíku dovnitř nebo ven z mitochondrií. To souvisí s kardiovaskulárními chorobami, ischemií (ischemie: místní nedokrevnost tkáně nebo orgánu při omezení přívodu okysličené krve, např. i srdce nebo mozku – pozn. red.) a s reperfučním poškozením (reperfuční poškození: poškození tkáně způsobené obnovením přísunu krve). Draslíkové kanály, které regulují objem mitochondrií, právě dokáží snížit riziko reperfučního poškození. O spolupráci s Garlidovou laboratoří mají v tomto směru zájem i farmaceutické firmy – německý E. Merck nebo Smith Kline Beecham.

Jak velký byl tým prof. Garlida a kolik v něm bylo doktorandů?

Garlidův tým čítal asi patnáct lidí, z toho osm doktorandů: jednoho Američana, tři Čňany, kteří pracovali hlavně v oblasti molekulární biologie na sekvenci DNA draslíkového kanálu, jednoho Rusa a nás tři Čechy.

Byla úroveň vašich znalostí srovnatelná s úrovní amerických doktorandů?

Určitě ano. Problémem pro nás spíše zpočátku bylo správně se vyjádřit, protože prakticky všechny zkoušky tam probíhaly písemnou formou a jejich součástí byla i esej na odborné téma.

Dokončení příště.

-raf-

Rozhovor

Profesor Conway má třídu rád

Kabinet aplikované ekonomie FF UP pod vedením ing. E. Francové získal na několik týdnů nového přednášejícího. Jmenuje se Gerald Conway a za jeho úspěchy v letech minulých hovoří například skutečnost, že byl po dvě volební období senátorem za stát Nebraska (USA).

Díky mistrovskému kousku ing. I. Nepožítkové, která byla s prof. G. Conwayem v nepřetržitém styku pomocí elektronické pošty, se podařilo sladit programy přednášek pana profesora s tématy přednášek dvou předmětů druhého a třetího ročníku aplikované ekonomie (APLEKO); americký vyučující dorazil o měsíc dříve, než měl v plánu, aby předal své zkušenosti českým studentům.

Prof. G. A. Conway, Ph.D., přednáší finance, pojišťovnictví a mezinárodní obchod na Wayneově státní univerzitě. Je ženatý a má vdanou dceru.

Jakým způsobem jste se dostal do Kabinetu aplikované ekonomie FF UP?

Již po devět let pořádá skupina amerických univerzit krátké studijní pobyty v Evropě. Spolu pracujeme také s Univerzitou Palackého. Naši studenti každý rok v Olomouci přibližně po šest týdnů studují. Poté se vždy přesunou na univerzitu do Soluně, tam zůstanou ještě asi další měsíc a pak se vrací domů. Takhle už to chodí devět let; každý rok jsou na základě výběrového řízení vybráni dva profesori z účastníků se univerzit, a letos jsme zrovna já a moje manželka (Dr. Kathleen Conway, pozn. autorů) měli obrovské štěstí, že nás vybrali.

Když už bylo jasné, že do Olomouce pojedou já, Kabinet aplikované ekonomie zjistil, že mým oborem je byznys, takže se mě zeptali, jestli bych nemohl přiletět dřív a uspořádat pár přednášek pro české studenty. Okamžitě jsem nadšeně souhlasil, říkal jsem si, že by to mohla být zábava, navíc jsem

tu dobu už neměl žádné závazky. Takže jsem nakonec dorazil o měsíc dřív a dostal na starost dva kurzy – pro vás třetí ročník jsem přednášel bankovníctví a finance, s druhým ročníkem jsme probrali finanční management.

Jak vycházíte se svými českými kolegy?

Všiml jsem si, že zde aplikovanou ekonomii neučí jen teoretikové, ale že je kladen důraz na určitou předchozí praxi, což je v tomto oboru důležité. Takže jsou tu lidé se zkušenostmi v oborech jako bankovníctví či hoteliérství a to je moc dobře.

V Americe podle mého názoru platí, že čím prestižnější je vzdělávací instituce, tím méně životních zkušeností mají její lektori. Na univerzitách jako je Stanford nebo Harvard nejsou lidé z praxe, nevědí, o čem je skutečný byznys, jsou to v podstatě jen teoretici, filozofové.

Jak vás přijala fakulta?

Vaše fakulta mne přivítala s hlubokým respektem, vřelě a laskavě, poskytla mi všechno, co jsem potřeboval. Bylo to opravdu velmi milé, byl jsem příjemně překvapen. Cítil jsem se tu snad lépe než doma (smích). Zacházeli tady se mnou po celou dobu jako s něčím velmi mimořádným. Možná bych se neměl tolik hledbat; třeba jsem pro ně byl výjimečný jen proto, že jsem tu byl jen nakrátko... Ale vážně, všichni na fakultě jsou opravdu skvělí, byl jsem nadšen.

Všiml jste si nějakých základních rozdílů mezi českými a americkými studenty?

Ano, řekl bych, že rozhodně existují rozdíly, zvlášť srovnám-li vás se studenty v takových institucích, jako je ta, kde učím já. Studenty tady u vás lze srovnat spíše se studenty na soukromých amerických univerzitách, kde existují přijímací zkoušky, na jejichž základě si univerzita vybere jen ty opravdu nejlepší.

Připadalo mi, že jsou čeští studenti pravděpodobně zvyklí na poněkud jiný styl přednášek. Vy

jste spíše soustředěně poslouchali a neustále si dělali poznámky. Ale pozor, neříkám, že mi to vadilo, naopak, vítal jsem to, protože jsme měli opravdu jen málo času, ale nakonec jste to všichni zvládli.

Vy jste jiní, vážnější než američtí studenti. Na druhou stranu ale vím, že je to dost individuální. Často slyším tady z vedlejší posluchárny salvy smíchu, a ačkoliv kolegyni (jde o ing. Kubátovou a „její-náš“ Personalní management, pozn. autorů) nerozumím ani slovo, je jasné, že studenty ty přednášky baví a mají je rádi. A když máte rádi přednášky, mnohem víc si z nich samozřejmě odnese.

Když to beru ze svého pohledu, mám na mysli pohled kantora, není možné dosáhnout maxima v předávání informací, pokud nemáte skutečně rádi třídu. Pokud vy jako studenti navštěvujete hodiny neoblíbených profesorů, stejně se něco naučíte, protože musíte, ale kdybyste ty lidi měli rádi, bylo by to mnohem efektivnější. Musí tam být prostě nějaká magie, kouzlo osobnosti.

Děkujeme za rozhovor.

J. Martinek, E. Jiroutová
Foto archiv autorů

Na aktuální téma

Způsob rozdělení státní dotace je kompromisem

Akademický senát UP schválil 10. 5. 2000 návrh na rozdělení neinvestiční dotace v podobě, která byla vedením UP předložena. Končí tím hospodaření podle rozpočtového provizoria, ale bohužel to neznamená, že jsme vyřešili problém financování naší vysoké školy. Již v minulých letech bylo velmi obtížné najít obecně přijatelný způsob pro rozdělení neinvestičních prostředků, letos to bylo ještě složitější.

Pokusím se stručně popsat, co závěrečnému hlasování předcházelo a vysvětlit všem zaměstnancům a studentům, kteří o to mají zájem, proč jsme zvolili pro letošní rok právě tento způsob.

Celkovou přípravu rozdělení neinvestičních (NIV) dotací v letošním roce výrazně ovlivnily dva faktory. Prvním a nejvýraznějším z nich bylo celkové snížení úrovně financí veřejným vysokým školám poskytovaným MŠMT na vzdělávací činnost a provoz vysoké školy; pro UP to znamená snížení dotací ve srovnání s rokem 1999 asi o 26 milionů Kč. Druhým faktorem byla změna metodiky rozdělování dotací, v letošním roce jsou poprvé v souladu s § 18, odst. 3 zákona č. 111/98 Sb. prostředky přidělovány na akreditované studijní programy, a ne na fakulty.

Příprava dělení dotace byla zahájena již 23. 2. 2000, tedy poměrně krátce poté, co jsem společně s dalšími členy vedení nastoupila do funkce. Rozhodli jsme se, že využijeme podklady, jež připravila pracovní skupina, která se návrhem na dělení dotace zabývala již v minulém roce. Na setkání s děkány a tajemníky fakult jsme se shodli na základních principech: a) neinvestiční (NIV) dotace budou přiděleny všem součastem UP stejným způsobem, jaký uplatňuje MŠMT; b) na rozdíl od roku 1999 se v roce 2000 již nebudou energie hradit z centrálních prostředků, ale každá jednotka si je bude hradit samostatně; c) z prostředků na nespecifikovaný institucionální výzkum a vývoj (tzv. tvůrčí výkon) bude vyčleněna částka 2 mil. Kč na vnitřní granty, která bude rozdělena fakultám podle doporučení VR UP ze dne 14. 6. 1999. V této obecné podobě jsme dospěli ke shodě, a proto jsme pro jednání AS UP dne 15. 3. 2000 připravili návrh, který z těchto principů vycházel. V návrhu byla ponechávána větší rezerva, která měla pomoci pokrýt propady jednotlivých fakult zaviněné změnou způsobu přidělování prostředků vysokým školám. AS UP však tento model dělení dotace neschválil.

Začali jsme proto hledat jiný způsob dělení. Postupně se objevovaly návrhy připravované vedením jednotlivých fakult, jenže bohužel tyto návrhy sice vyhovovaly částí fakult, ale pro některé fakulty představovaly riziko tak výrazného propadu, že by jej nedokázaly zvládnout. Je velmi důležité, abychom si uvědomili, že na tuto situaci se žádná fakulta nemohla dostatečně připravit předem. Bylo sice známo, že ke změně financování dojde, ale původně se předpokládalo, že studijní programy budou pro financování rozděleny do 12 skupin, což by pravděpodobně nezpůsobilo tak velké rozdíly ve srovnání s přidělováním prostředků fakultám. Tento způsob nebyl schválen a studijní programy byly rozděleny podle finanční náročnosti jen do šesti skupin. To znamenalo tak výraznou změnu pro většinu vysokých škol, že po dohodě s Radou vysokých škol a Českou konferencí rektorů bylo rozdělování finančních prostředků pro jednotlivé vysoké školy upraveno tak, aby nedošlo k odchylkám větším než +/- 1 %. Musíme si ale současně uvědomit, že se vlastně jedná o změnu minus 6 nebo minus

4 procenta, protože celkový pokles prostředků na vzdělávací činnost na vysokých školách je 5 procent.

Za této situace se domnívám, že bylo správné navrhnout i pro naši vysokou školu dělení dotace, které vychází ze způsobu, jakým UP dotaci obdržela, ale současně omezuje výrazně odchylky u dotací na výukovou činnost a provoz na +/- 10 % proti srovnatelné základně roku 1999 přepočtené na rok 2000. Tím jsme dosáhli toho, že fakultám, kterým nový způsob přidělování prostředků přece jen přinesl zlepšení, ponecháme jistou výhodu, a na druhé straně pro fakulty, kterým hrozil výrazný propad, jej poněkud zmírníme. Víím, že tento způsob není optimální, ale byla bych velmi ráda, kdybychom si všichni uvědomili, že jsme jedna vysoká škola a chceme uskutečňovat studijní programy, které máme akreditovány. Proto je třeba, abychom projevili určitou míru solidarity. Víím, že to není jednoduché. Schválený návrh také ponechává rezervu, která bude dělena se souhlasem AS UP na podzim. To tvoří určitou pojistku pro fakulty, kterým prokazatelně přes jejich veškerou snahu budou prostředky chybět.

Hned při nástupu do funkce jsem slíbila, že provedeme analýzu všech činností, které na UP probíhají, a připravíme objektivnější způsob dělení finančních prostředků. Na této analýze již pracuje prorektor doc. Horák. Oceňujeme, když nám s ní pomohou všichni, kteří mají chuť a potřebné znalosti a schopnosti. Pro dělení dotace jsme zatím museli vycházet ze způsobu, jakým fungovala naše vysoká škola v minulém roce. Nemáme zatím připraven a schválen organizační řád, který by přesněji upravoval vztahy mezi jednotlivými součástmi a vymezil, co, kde, jakým způsobem

a v jakém rozsahu budeme zajišťovat. Po naplnění databáze STAG, která tvoří počítačovou podporu pro kreditový způsob studia, budeme mít jasnou představu o tom, jaká je výuková zátěž jednotlivých akademických pracovníků, jak využíváme prostory, které máme k dispozici. Budeme muset přikročit k systemizaci jednotlivých činností. Univerzita však nemá jen vzdělávat, ale má a musí být místem vědeckého bádání a umělecké činnosti. I pro to je třeba vytvořit podmínky.

Budeme muset hledat rezervy, snažit se, aby kvalita výuky a našich dalších činností nebyla příliš narušena. Kromě toho ale také musíme hledat další zdroje finančních prostředků. Měli bychom se pokusit lépe využívat výsledky naší vědecké a výzkumné práce. Připravujeme setkání se zástupci hospodářských komor a podnikateli, abychom jim nabídli spolupráci. Současně chceme získat informace o tom, jak se naši absolventi po promoci uplatňují, o které další obory by byl v našem regionu zájem.

Všemi dostupnými prostředky, na všech úrovních ale také současně budeme důrazně upozorňovat na to, že není možné, aby finanční prostředky pro vysoké školy byly kráceny. V programovém prohlášení vlády bylo uvedeno: „Sociální investice, investice do lidského kapitálu či rozvoje lidského potenciálu považuje vláda za nejúčinnější formu vládních investic. Tuto formu zejména v podobě investic do vzdělávání chce vyjádřit i ve svých rozpočtových prioritách tak, aby se naše společnost postupně stávala znalostní společností.“ Zatím to tak v praxi na vysokých školách nevypadá.

Prof. J. Mačáková, CSc., rektorka UP

Diskriminace a solidarita

Není pochyb o tom, že Česká republika má celou řadu potíží a vážných problémů. Stagnující ekonomika, vytunelované banky, nedostatek zahraničních investorů, hospodářská a všeobecná kriminalita, menšinové problémy a nekonceptnost práce nás provázejí v každodenním životě. Chybějí peníze na zdravotnictví i školství. Setření se nevyhýbá ani vysokým školám přes deklarovanou potřebu vzdělání a vzdělanosti.

Univerzita Palackého pro rok 2000 obdržela o 26 milionů korun menší státní dotaci na výchovně vzdělávací činnost. Máme tedy problémy a vysoká škola musí pochopitelně hledat způsob, jak se uskrovnit.

Je ovšem také třeba si přiznat, že mnohé z dnešních problémů jsme si spoluzavinili nebo přímo zavinili sami. Nejasné koncepce, nevymezení nebo špatné vymezení priorit, neprůhlednost vnitřní ekonomiky, personální a prostorová předimenzovanost některých jednotek, ignorování provozních nákladů při plánování jednotek nových, překrývání či dokonce tunelování oborů, malá potence v tvorbě skutečně nových studijních programů, neochota měnit zavedené zvyky i hierarchii, oddálení nástupu kreditního systému apod. Příkladem problematických rozhodnutí mohou být dodnes nezvládnuté provozní náklady IC, převzetí Výzkumného ústavu zelinářského i s jeho nemalými dluhy, nezvládnutí ekonomiky výcvikových středisek a Sportovní haly, decentralizace výuky jazyků, přednostně opravené nádvoří RUP či realizace superloděnice v době naší ekonomické krize.

Téměř deset let se potýkáme na všech úrovních a v řadě grémíí s průhledností a funkcí toku peněz. Stále je obtížné sro-

zumitelně sledovat a vykázat u každé fakulty, každé oblužné jednotky i každého objektu jejich poslání, využívání, přínos, stejně jako náklady a výnosy. Neustálé přelévání prostředků znečitelnuje ekonomičnost celého procesu a ve svých důsledcích vlastně nenutí šetřit. (Co ušetříte, použijte se na krytí schodku jiných jednotek a je vám tedy odebráno, případně jste potrestáni za snížené náklady menším přidělem prostředků v dalším období.) Příčiny nevyvážených hospodářských výsledků se důsledně neanalyzují a pomoc z rezervy či přerozdělení z prostředků jiných jednotek nebývá podmiňována projektem a realizací nápravy. Nejasné kompetence a přebujelý úřednický aparát celou situaci dovršuje. Některé části UP jsou prostorově i personálně předimenzovány a tedy ekonomicky ztrátové, jiné jsou naopak stísněné a poddimenzovány. Neexistuje dosud čitelná personální politika, oblužné jednotky na pokusy ušetřit na jejich dotaci reagují zvýšením cen svých služeb a jejich komplikováním. Bezradnost nad rozpočtem se každoročně opakuje.

Pro rok 2000 připravovali odborníci a vedení UP i fakult jedenáct měsíců model rozdělení neinvestiční dotace tak, aby co nejvíce odpovídal záměru MŠMT. Prostředky měly v první řadě procházet fakultami a následně pokrýt potřeby univerzity i oblužných jednotek a vytvořit potřebnou rezervu. Metodika nebyla schválena především proto, že v letošním roce MŠMT upustilo od financování fakult podle hlavního zaměření a přešlo k přidělování financí podle studijních programů. To způsobilo potíže především u těch fakult,

Dokončení na str. 8

Univerzitní pracoviště informují

Vydavatelství UP informuje a nabízí

Blíží se konec letního semestru a zkouškové období i prázdniny uplynou velice rychle. Než se nadějeme, bude zde opět začátek nového semestru a s ním davy studentů v prodejné skript, mnohdy marně hledající doporučenou literaturu ke studiu. Abychom přešli těmto nedostatkům, VUP nabízí následující služby.

Na konci každého čtvrtletí jsou zasílány edičním referentkám přehledy stavu zásob skript. V tomto seznamu mají vyučující možnost si ověřit, zda literatura, kterou budou doporučovat jako studijní materiál, je v dostatečném množství na skladě. Tuto informaci lze kdykoliv získat u pracovníků prodejny skript (tel. 563 1786). V případě, že bude doporučována literatura z produkce jiných vydavatelství, je vhodné vznést tento požadavek také v dostatečném předstihu pracovníkům prodejny, aby bylo možno potřebný titul zajistit, popř. informovat vyučujícího, že s tímto titulem nelze počítat.

Informace o dostupných titulech z produkce VUP jsou také na naší webové stránce na adrese www.upol.cz/oup.

Výše uvedenou nabídku inzerujeme na základě zkušeností z minulých období. Např.

na začátku letošního letního semestru vyvstala potřeba dotisku 24 titulů současně. Zhotovení takového množství publikací zaplní kapacitu polygrafického střediska minimálně na jeden a půl měsíce za předpokladu, že nebudeme dělat nic jiného, což vzhledem k povaze zakázek nelze zajistit. Na tomto základě může někdy vzniknout mylný závěr, že výrobní lhůty VUP jsou dlouhé. Proto nabízíme uvedenou možnost, abychom mohli v dostatečném předstihu zabezpečit všechny požadavky vyučujících v souladu s naší výrobní kapacitou a potřebami studentů.

RNDr. H. Dziková,
ředitelka Vydavatelství UP

Prohlášení

Ve skriptech D. Varadinové *Vybraná cvičení z německé syntaxe* (Vydavatelství UP 1998) jsem uvedena jako odpovědná redaktorka. Tuto publikaci jsem dosud nikdy neviděla a o její existenci jsem se nyní dozvěděla čistě náhodou. Proto se od ní tímto distancuji.

Dr. J. Poláková,
PdF UP

Na aktuální téma

Dokončení ze str. 7

kteřé měly vysoký koeficient přepočtu studentů z důvodů specializované přípravy odborníků, ale ve skutečnosti absolventi těchto fakult nenacházejí jiné uplatnění než na středních, nebo dokonce základních školách, tedy v učitelství. Je objektivně prokázáno, že srovnatelný počet učitelů přijde na pedagogických fakultách přibližně o 50 % levněji než na fakultách jiného typu. Rozpočet schválený AS UP pro rok 2000 odebrává Pedagogické fakultě UP na centrálně obslužné jednotky a na tzv. mezifakultní solidaritu jednu třetinu státní

dotace bez ohledu na desetiletou vyrovnanou bilanci fakulty i důsledná a velmi tvrdá úsporná opatření. Snaha zpochybnit věrohodnost stejného koeficientu přepočtu za stejnou práci, tj. přípravu učitelů, se mi nezdá právě etická (velikost koeficientu přepočtu pro učitelství samozřejmě souvisí se stavem ekonomiky). Obdobně nebo ještě více jsou odvodem na centrální jednotky a mezifakultní solidaritu postiženy tři další fakulty naší vysoké školy – CMTF, FF a PF.

Fakulty UP	LF	PřF	FTK	FF	PdF	CMTF	PF
Dotace MŠMT 2000	125.855	104.357	36.563	87.746	94.031	18.093	18.993
Rozpočet z 10. 5. 2000	105.360	95.799	33.715	62.926	63.696	11.900	13.085
Odvod zařiz. UP a RUP	20.495	8.558	2.848	24.820	30.335	6.193	5.908
Procento odvodu (V tisících)	16,3 %	8,2 %	7,7 %	28,2 %	32,2 %	34,2 %	31,1 %

Kráčení státní dotace na vzdělávací a výchovnou činnost vzdaluje Pedagogickou fakultu UP možnosti konečně vytvořit adekvátní podmínky učitelům, studentům i zaměstnancům pro jejich práci, srovnatelné s ostatními fakultami naší vysoké školy. PdF UP je dnes velmi výrazně handicapována rovněž neúplností svých oborů po jejich vynucené dělbě mezi fakultami naší vysoké školy, nemá

díky velkým počtům studentů a absenci středně technických pracovníků i přístrojové nevybavenosti šanci stačit v tvůrčím výkonu „vědeckým“ fakultám. Šetřnost přitom byla prioritou, která nás za poslední léta dostala na hranici, již nelze překročit. (Podobně je to s dalšími fakultami, které dlouhodobě měly nebo mají koeficient 1,0 až 1,2). Krácený rozpočet tuto situaci fixuje i pro další období.

Fakulty UP	LF	PřF	FTK	FF	PdF	CMTF	PF
Počet studentů ^(fyz.)	1.550	1.750	787	2.835	2.877	634	675
Počet učitelů ¹⁾	246	164	66	193	168	30	33
Počet ostatních zaměstnanců ²⁾	209	167	80	47	47	16	23
Počet studentů na 1 učitele	6,3	10,7	11,9	14,7	17,1	21,1	20,4
Počet studentů na 1 pracovníka ^{1) + 2)}	3,4	5,2	5,3	11,8	13,3	13,7	12,0

Vyšší počet pracovníků na fakultách je zpravidla doprovázen vysokým tvůrčím výkonem, zatímco zbývající fakulty jsou vytíženy až přetížením vysokým pedagogickým úvazkem. Nejvyšší hospodářský výsledek z doplňkové činnosti překvapivě vykazují právě fakulty s menším počtem pracovníků a s nízkou vybaveností, které si tak hledají prostředky pro ekonomickou rovnováhu. Podotýkám, že FF, PdF, CMTF a PF chtěly být ve svých protinávra-

zích co nejvíce solidární, případně vytvořit značnou rezervu, ale při zachování určitých kontrolovatelných pravidel a vlastní akceschopnosti. Současný stav mnohdy z nich nezaručuje možnost vytvořit vyrovnaný rozpočet.

Doc. J. Šteigl, CSc.,
děkan PdF UP

P. S. „Kde nerozhoduje zákon, tam rozhoduje stud.“ (Seneca)

Vzpomínky

Vzpomínka na doc. MUDr. Jana Buriana

Dva dny po dovršení 91. narozenin zemřel po dlouhé těžké nemoci v neděli 19. 3. 2000 zakladatel a bývalý přednosta II. chirurgické kliniky v Olomouci doc. MUDr. Jan Burian.

Narodil se 17. 3. 1909 v Břežsku na Moravě, studoval na lékařské fakultě v Brně, kde promoval v roce 1934. Pak pracoval na chirurgickém oddělení v Opavě pod vedením významného žáka prof. Petřivského, prim. MUDr. Buriánka. Okupace našeho pohraničí v roce 1938 přinutila dr. Buriana opustit Opavu a přejít na chirurgické oddělení tehdejších Zemských ústavů v Olomouci, které bylo vedeno prof. J. Podlahou. Po jeho odchodu na chirurgickou kliniku v Brně se stává nedobrovolným spolupracovníkem německého primáře dr. Marzolla. Po osvobození vede po dobu několika měsíců chirurgické oddělení až do příchodu prof. Rapanta. Po obnově univerzity se stává klinickým asistentem a v roce 1955 docentem. V roce 1961, kdy byla zřízena II. chirurgická klinika v Olomouci-Řepčíně, se stává jejím prvním přednostou; toto pracoviště vedl až do roku 1976, kdy odešel do důchodu.

Docent Burian byl vynikajícím a vyhledávaným chirurgem a svůj zájem věnoval zejména chirurgii zařivacích traktu, štítné žlázy, ale i traumatologii. Stejným směrem byla zaměřena i jeho vědeckovýzkumná činnost. Byl úspěšným a obětavým rádcem a učitelem svým spolupracovníkům i vysokoškolským pedagogem. Tak na něj s vděčností vzpomínají jeho nemocní, studenti i lékaři. S ohromným kusem práce, kterou v Olomouci vykonával, kontrastuje jeho velká skromnost, která byla a je jeho osobností dána. Nelze proto mít zřejmě za zlé jemu ani jeho okolí, že jeho velké zásluhy nebyly výrazněji propagovány a oceněny. Před léty doc. Buriana charakterizoval prof. Rapant slovy: „Doc. Burian nejevil ani stopy jakési chirurgické agresivity, v určité dávkě tak vlastně většinu chirurgů. Burianovým heslem vždy bylo: lépe v hledišti než na jevišti.“

Poslední léta trávil výhradně v kruhu své rodiny. Jak skromně žil, tak skromně a bez okázalosti jsme se s ním rozloučili 24. 3. 2000 v olomouckém krematoriu.

Čest jeho památce.

Prof. M. Duda, DrSc.,
přednosta II. chirurgické kliniky LF UP

Jeho pohled probouzel naději

Vzpomenou-li přátelé a přemnoho pacientů na univerzitního profesora MUDr. V. Vejvodského, DrSc., činí tak s radostí a velkým vděkem za to, jaký to byl ušlechtilý lékař světového jména a lidumil. Vděční pacienti stále přicházejí k jeho hrobu, aby prof. Vejvodskému i po letech projevovali velkou úctu a díky.

V roce 1992 jsem založil nadaci při Speciální škole pro zrakově postižené v Litovli, která nese jeho jméno. Rovněž se mi podařilo, aby po prof. Vejvodském byla pojmenována jedna z olomouckých ulic. Nelze opomenout, že prof. Vejvodský byl spoluzakladatelem Matice svatokopecké a tím se jeho jméno zapsalo i do dějin tohoto podřipného společenství.

Dovděl jsem se, že se v Olomouci konal Pracovní den České oftalmologické společnosti. Dovolují si alespoň tímto způsobem pozdravit účastníky tohoto setkání a všem poděkovat za vzpomínku na tohoto velkomyslného vědce.

K. Stejskal,
zakladatel Nadace prof. V. Vejvodského
při Speciální škole pro zrakově postižené v Litovli

Diskuse, názory, ohlasy

Žaluji! Jsem nenáviděný rektorátní úředník!

Ad: Grantová úspěšnost UP: podprůměr (Žurnál UP, č. 28, s. 7)

Pracuji na UP relativně krátkou dobu (šest let), ale zažil jsem zde už několik kampaní, během nichž bylo pracovníkům příslušejícím k centrálním jednotkám (tedy místním žargonem úředníkům) kladeno za vinu, že jsou to oni a jen oni, kteří svou údajnou hypertrofovanou početností jsou příčinou nedobrého stavu univerzitní pokladny.

Z článku *Grantová úspěšnost UP: podprůměr* jsem však nabyl poněkud jiného dojmu. Zdá se tak, že to není jen přebujelý úřednictvo, které neproduktivním přežíváním ubírá peníze z univerzitního rozpočtu. Prorektor doc. Mašláň ve své analýze uvádí, že zdvojnásobněním grantové úspěšnosti na naší univerzitě přiteče od státu do rozpočtu UP cca 80 milionů korun na tzv. nespecifikovaný výzkum. Jenže k této částce je nutné připočítat cca dalších 80 milionů, které by v letech předcházejících přišly na konkrétní grantové projekty. To už těch milionů je 160. A to vše při dosažení českého průměru v tom, co neodmyslitelně k vysoké škole patří – ve vědě a výzkumu.

Před nedávkem jsem seděl u piva s přítelem pracujícím v malíčkové, zato grantově neobyčejně úspěšném resortním ústavu. Když jsem mu vyprávěl o penězích na tzv. nespecifikovaný výzkum, nevěřičně zakroutil hlavou. Aplikováno na jeho ústav by takové peníze totiž znamenaly, že se roční ústavní rozpočet zvýší jeden milion korun minimálně zdvojnásobí. A tak raději objednal další dva půllitry.

Signifikantní pro celou záležitost je také fakt, že neexistuje přehled o podaných vědeckovýzkumných grantových projektech (netý-

ká se to tedy rozvojových projektů Fondu rozvoje vysokých škol). Vedle projektů získaných by to přece mohl být velmi důležitý ukazatel grantové aktivity (i když ne úspěšnosti) jednotlivých pracovišť.

Co nevidět budeme opět svědky každoročního obřadu – dělení státní dotace a schvalování univerzitního rozpočtu. Akademická obec reprezentovaná svými senátory se s nebyvalou vehemencí vrhne na poloprázdný měsíc státních peněz. Trojjediný tvor, totiž vědec-pedagog-senátor, bude s určitostí vědět, že takhle to nejde. A tak přece také ne. A tohleto už opravdu ne. A budeme slyšet a číst o nekompetentnosti vedení akademického i ekonomického. A my, úředníci nenáviděných a přebujelých bumbříků (rozuměj Rektorátu a Informačního centra UP) si opět nasadíme psí hlavu neschopných vyžírků bezpracné ukusujících z krajice vědcům a pedagogům. Také možná vznikne komise. A co takhle věnovat přinejmenším stejnou vehemenci snaze o nápravu daného stavu – třeba pokusu o vypracování vnitrouiverzitního stimulačního mechanismu podporujícího grantovou aktivitu? Erár přinášející do univerzitního rozpočtu největší díl peněz takový mechanismus má dávnou „nastavení“ – čím více grantů na univerzitě, tím více peněz v dalších letech do jejího rozpočtu.

PhDr. P. Urbášek, ředitel Archivu UP

Pozn. redakce: PhDr. P. Urbášek je hlavním řešitelem projektu *Dějiny univerzitního školství na Moravě v letech 1945–1990*, na který obdržel na léta 2000–2002 finanční podporu Grantové agentury ČR (bližší viz Žurnál UP č. 22/9, str. 7).

„Bezejmenní“ spoluautoři

(Ještě o citacích, ale trochu jinak)

V kulturní příloze Lidových novin vyšel 6. dubna 2000 poměrně rozsáhlý článek univerzitního profesora Aleše Hamana *Kam patří dílo Jana Křesadla?* Různý přístup literárních historiků ke Křesadlově tvorbě dokumentuje Hamaň hned v úvodu citací dvou literárněhistorických příruček. Vedle pražského compendia *Česká literatura od počátků k dnešku* (1998) je citována olomoucká publikace *Panorama české literatury* (1994). Hamaňova studie se evidentně přiklání k formulaci, již Křesadlovu tvorbu stručně charakterizuje příručka olomoucká. V čem je problém?

Šedm olomouckých bohemistů si za šest let již zvyklo, že jejich kolektivně připravené „dějiny české literatury od počátku do současnosti“, jak je uvedeno v podtitulu *Panoramy*, jsou citovány pod jmény dvou redaktorů publikace, Eduarda Petřů a Lubomíra Machaly. Je to nakonec, cituje-li se celá příručka, celkem běžný úzus. Podobný osud postihl také čtyři spoluautoři na začátku devadesátých let velmi žádané příručky *Česká a slovenská literatura v exilu a samizdatu* (L. Machala a kolektiv, 1990). Před šesti lety byla uveřejněna v časopise *Tvar* dokonce celá kapitola *Panoramy* pod jmény Machala – Petřů, ačkoliv skutečným autorem publikované části byl Martin Podivínský. Autor sám se nebránil, takže jsme to přešli mlčením. Aleš Hamaň dnes cituje z *Panoramy* taktó: „Naopak Lubomír Machala v příručce *Panorama české literatury* o něm (rozuměj o Křesadlově) píše jako o svérázném prozaikovi, jenž využívá prostředků postmoderní literatury se záměrem netradičním způsobem výrazněji memorálnosti při prosazování moci po únorovém převratu.“ (*Lidové noviny*, 6. dubna 2000, s. 19.) Protože jde o citaci zcela

konkrétní části textu *Panoramy*, pokládám za nutné uvést, že citovanou větu, jakož i kapitolu *Samizdatová a exilová próza po roce 1969* napsal nedávno zesnulý a pro svoji odvalu přednášet o tzv. zakázaných autorech i v sedmdesátých a osmdesátých letech tehdejšími studenty mimořádně oblíbený docent Josef Galík. **Kdo a co** ze sedmi bohemistů v *Panoramě* napsal, lze nakonec celkem snadno zjistit na str. 2 příslušné příručky, kde je přesný rozpis autorských podílů. Domnívám se, že badateli Hamaňova formátu by se podobné nedopatření stát nemělo.

Doc. A. Štěrbová, CSc.,
Katedra bohemistiky FF UP

P. S. Článek byl 8. 4. 2000. zaslán redakci *Lidových novin*. Nebyl zveřejněn.

Otevřený dopis

V minulých dnech obdržela redakce Žurnálu UP otevřený dopis D. Dvořáka, ředitele Střediska pro prevenci, léčbu a resocializaci osob ohrožených drogovou závislostí (Sananím) zastupitelům a radním města Olomouce:

Vážení zastupitelé,
dovolte, abych Vás informoval o nebezpečí, které může naše město ohrozit daleko více než závislostí na alkoholu, drogách a hracích automatech dohromady.

Chtěl bych Vás informovat o závislosti na moci a penězích, neboť někteří z Vašich kolegů jsou v tomto směru docela slušní fetáči.

Ne všechny závislosti jsou škodlivé a nebezpečné. Některé jsou dokonce nutné a prospěšné. Závis-

lost dítěte na laskavé a nelaskavé matce jsme si v té či oné podobě zažili všichni. K člověčí vyžádání odnepaměti patří i touha po moci a penězích. I malé děti znají (bohužel nejen) z pohádek dopady nezřízeného uspokojování této touhy. Není-li však regulována u politiků, ohrožuje samu podstatu demokracie – nejlepšího nám známého prostoru pro svobodný rozvoj člověka.

A piši Vám proto, že vnímám stále intenzivněji některé projevy olomouckých zastupitelů jako z oka vypařené starým bolševikům – pohrdání občany a zneužívání zastupitelské moci.

Ze máme svobodné volby? Všimněme si, jak právo strany deklarují právo, pochopitelné právo zastupitelské demokracie, umět řešit ty či ony úkoly. K výkonu této služby je jim svěřen či nesvěřen hlas voličů. Nic víc. Pouze k výkonu určité služby. Ale jaké je pak pozdvižení v různých stranických grémiích, když občané chtějí mít „svůj hlas“ i v meziobdobí voleb! Třeba když si myslí, že umějí ty či ony věci řešit sami. Anebo když si myslí, že politikové mají držet slovo, a je to jinak.

Neomezováním nezřízené touhy po moci a penězích se za čas mohou Vaše strany stát naprosto nerozlišitelné. Již dnes vidíme rozhodnutí, ke kterému se hlásí téměř všechny strany v olomouckém zastupitelstvu. A dokonce koalice s opozicí si v tom pěkně notují.

Chcete fakta? Ta jsou totiž v léčbě závislosti vždycky potřebná.

Třeba ta z poslední doby: Jak chcete nazvat rozhodnutí, kdy někteří z Vás tvrdí, že se o město dobře starají tím, že jsou za zády občanů a bez výběrových řízení zprivatizovány miliardové městské majetky a teď je jakoby normální, že v těchto soukromých firmách vzešlých z majetku města jako radní či jako řadoví zastupitelé usejdou v dobře placených správních či dozorcích radách, anebo dokonce jeden z Vás tam jde dělat ředitele?

Anebo jak nazvat rozhodnutí, když lidem jako zastupitelé slíbíte, že před jejich nově postavenými domy, které si postavili za své vlastní peníze, bude louka a čerstvá zeleň a nyní se mají dívat na nějaký obří supermarket? Protože chcete změnit územní plán – zákon? Jen tak? Protože u vesla je právě někdo jiný? Proč veřejně nereknete, že do výstavby supermarketu město ze svého rozpočtu vydá desítky milionů korun? To je lepší říkat, že to přinese práci a peníze pro město. Opak je pravdou. Město bude mrtvé a my budeme jezdit do supermarketů. Jenže proč se vlastně divit, když radní zodpovědný za vzdělání, kulturu, sport, zdravotní a sociální věci, čili za „duchovní rozkvet“ města, tyto supermarkety považuje za budoucí centra volného času lidí. Lidé tam budou šťastně jezdit s celými rodinami a trávit tam třeba i víkend. Viděl to jako zastupitel města na nějaké služební cestě v zahraničí.

A proč to piši právě Vám, když v Praze je soudruhů fetáků ještě více?

Praha je daleko. A mně se v léčbě závislosti osvědčilo, co mi i učitelé říkali. Spolu s klientem nejprve najít a pojmenovat to, co změnit půjde snáz. Dále si uoddomovat, že něco půjde změnit s velkým úsilím a současně si dovolit připustit i to, že některé věci zůstanou možná uzařené navždy a změnit je nelze.

Zkrátka i na Vás záleží, jestli za pár let budeme mít soudruhy zastupitele, fetáky moci, nejen v Praze, ale i v regionech. Možná, že za čas politikých mají ubude právě díky Vám, že ubyli v Olomouci.

Neskrojíte se prosím za strany, které tyto „nemoci“ tolerují, a nezříkejte se osobní odpovědnosti zastupitele. Protože služba veřejnosti Vám svěřil občan alias člověk. A v mnoha případech Vám ji svěřil i za přírodu.

Ani my nemůžeme v léčbě „fetáků“ postupovat jinak. Zjednodušeně řečeno: podporovat růst jejich dovedností a sebedůvěry, že nebudou mít strach převzít odpovědnost za svůj život, za svá rozhodnutí. A ve svobodě svých rozhodnutí vnímat i to, že tu nejsme sami a jen na chvíli.

Dokončení na str. 10

anketa *** anketa *** anketa *** anketa *** anketa *** anketa *** anketa *** anketa *** anketa

RNDr. D. Lošťáková, ředitelka Ústřední knihovny UP: *Má odpověď je krátká (konzultovala jsem ji s manželem a ten s ní vřele souhlasí): většínou mám pocit, že všechny své „role“ zvládám dobře, moje rodina je však dost často trochu jiného názoru.*

RNDr. J. Talašová, CSc., Katedra matematické analýzy a aplikací matematiky PŘF UP: *Můj současný život je dokladem toho, že sládit roli vysokoškolské pedagožky, vědecké pracovnice, matky, manželky a dcery možné je, jenom, matematicky řečeno, je třeba přiznat, že toto vícekriteriální optimum musí být nutně kompromisem mezi optimy dílčími; usilovat o dokonalost ve všech směrech současně by vedlo k sebezničení. Pro mne osobně je na prvním místě pomoc lidem, kteří mne potřebují a kterým jsem schopna pomoci, ať jsou to moji blízcí, nebo studenti. Tvůrčí práce v matematice je mou největší radostí. Práce v domácnosti pak fyzickým tréninkem a duševní relaxací, věnuji se jí v té míře, kterou nutně vyžaduje; když čas dovolí, s chutí i víc. Domnívám se, že tato víceúčelovost života přes svou určitou náročnost má své pozitivní stránky; kdyby cokoliv zklamalo, pořád ještě hodně zůstává.*

RNDr. H. Dziková, ředitelka Vydavatelství UP: *Role hospodyně se zvládá dnes již celkem dobře. Pánové (jsou doma tři) toho dokáží udělat dost sami (výsledek systematické výchovy a přípravy pro život), a den má práce 24 hodin. Role matky také není už tak náročná. Hoši jsou již odrostlejší (22 a 15), tudíž samostatnější. Role manželky – zde je to nejnáročnější. Ale manžel si již téměř zvykl a ví, že chce-li vidět úsměv na mé tváři, tak musí přijet za mnou do práce, protože doma na něj mnohdy nezbývá energie (mluvím stále o úsměvu).*

Doc. D. Puchnarová, ak. mal., Katedra výtvarné výchovy PdF UP: *Svou roli hospodyně, matky a manželky jsem zvládala před desítkami let na výbornou, když jsem kojila své dvě děti každé osm měsíců, nějaký čas živila i manžela ze svého tříletého tvůrčího stipendia, jež jsem dostávala za umělecké výtvarné dílo, tedy za obrazy a cykly barevné grafiky. Také jsem skvěle vařila, obstarávala veškerý úklid a platila všechno zařízení bytu včetně auta a zakoupení chalupy. To vše se stalo dávnou minulostí, mé desetileté manželství skončilo v roce 1976 a dokázala jsem až do roku 1991 žít o sebe a své dvě děti ze své samostatné výtvarné práce. Tedy patnáct let již jen hospodyně a matka. Ze syna se mezitím stal odborný asistent na VŠUP Praha, dcera má svou firmu, navrhuje a realizuje renesanční kostýmy pro koncerty historického tance a zpěvu. Svou vlastní profesi díky zkušenostem*

kladu někam do kolejí služby a ustavičné touhy po něčem, co nás přesahuje a daleko lépe se mi v ní daří, mám-li tolik svobody jako v posledních osmi letech, kdy žiji samostatně a totéž dopřávám svým dospělým dětem a příbuzným.

Doc. A. Šantavá, CSc., Ústav lékařské genetiky LF UP: *Pro všechny ženy je náročné skloubit úkoly profesní s nároky rodiny, zahrnující kvanta radostných, ale i nudných, avšak nutných činností. Těžko lze na položenou otázku odpovědět několika větami, každé věkové období ženy a její rodiny přináší různorodé problémy. Stručně tedy řečeno: zvládnout se mi daří ne vždy vše, co bych si přála, lépe to však jde s notnou dávkou optimismu a tolerance.*

Při příležitosti Dne matek, který letos připadl na 14. 5., jsme některým členkám univerzitní obce UP položili jednu otázku, a sice:

Jakým způsobem (a s jakým úspěchem) se vám daří sládit svou profesi s rolí ženy – manželky, matky, hospodyně...?

Odpovědi těch, které na uvedenou otázku zareagovaly, jsme shrnuli do následujícího přehledu:

Doc. H. Válková, CSc., vedoucí Katedry aplikované TV, FTK UP: *Skutečnost, že jste se na mne obrátila (ke Dni matek), byla pro mne téměř šokující. Když jsem otevřela e-mail, spíš jsem předpokládala informaci k projektům ATV, zahraněním studiím našich studentů apod. To překvapení vyvolává ze skutečnosti, že když jsem byla skutečně matkou a očekávala jakýkoliv zájem o tuto roli, na níž je každá žena právem privátně hrdá, a morální podporu, tak ani pes po mně neštěkl. Teď, když jsem babičkou, respektive tchyní, tak najednou tato pocta. Ovšem tyto role jsou diametrálně odlišné. V čem? V pocitu zodpovědnosti. Každá zaměstnaná žena – matka je totiž ve sportovní terminologii brankářem rodiny. Tak jako za brankářem za ní už není nikdo, nic, jen ta branka, resp. průšvih. Nikoliv tedy množství práce, málo času, ale ten pocit*

zodpovědnosti, že vůči dětem nemůžu selhat, ať se v zaměstnání valí cokoli.

Proto jsem nadmíru rozladěna, že náš akademický senát si dovolil asi v loříském dubnu odsoudit, že ženám se za mateřskou dovolenou započítává pouze rok odborné praxe (ovšem vojenská služba celá). Přičemž není lepší odborné praxe pro pedagogické, lékařské či právní profese než výchova vlastních dětí. Bohužel na interpelaci si senát FTK za celý rok nenašel čas na odpověď.

Na konkrétní otázku, jakým způsobem, s jakým úspěchem se mi daří zvládat různé role ženy – stručná odpověď: moc je nezvládám, pořád mi něco (hodně) zbyvá dodělat. Způsoby řešení jsou v souladu s profesí: blokově, distančně, cyklicky, s nadhledem – že všechny naše role jsou zanedbatelné v koloběhu vesmíru.

PaedDr. M. Musilová, Ph.D., proděkanka PdF UP: *Jsem ve věku, kdy svůj život harmonizuji na principu zisků a ztrát:*

Rodina – manželství (35 let), zisk: jistota, ztráta: mládí; děti (2), zisk: postaraly se o to, že jich nyní máme pro radost 8, ztráta: moje zodpovědnost za jejich výchovu;

domácnost (asi 600 let starý dům s 25 okny a 23 dveřmi) – zisk: psychosomatické odraťování nadbytečných emocí, ztráta: čas;

profese (28 let) – zisk: radost ze svobodné pedagogické práce, ztráta: až na „hora ruit“ žádná.

Doc. I. Rachůnková, Katedra matematické analýzy a aplikací matematiky PŘF UP: *Nastětiť na to nejsem sama, protože můj manžel má tutéž profesi, a je proto ve stejné situaci jako já. Tedy někdy s větším a jindy s menším úspěchem oba v těchto různých rolích spolupracujeme, nebo se střídáme.*

Prof. J. Mačáková, CSc., rektorka UP: *Mám dva dospělé syny a tři vnoučky, zvládám tedy spíše roli babičky a jsem moc ráda, když k tomu mám příležitost, což není tak často, jak bych si přála. Rolí manželky snad zvládám uspokojivě, ale k tomu by se měl asi spíše vyjádřit můj manžel. Role hospodyně už se našťestí liší od podoby, kterou popisuje Betty MacDonaldová v mé oblíbené knížce Vejce a já. Když se podívám na týdenní program prací na slepičí farmě, připadají mi pak mé povinnosti daleko snadnější.*

Všem čtenářkám Žurnálu UP přejeme do datečně hodně životního štěstí a optimismu. Přejí si tak ženy sobě navzájem; ostatně právě ony nejlépe vědí, o čem je řeč.

Redakce

... a tento týden...

Otevřený dopis

Dokončení ze str. 9

Myslíte, že o tématu moci a peněz anebo o podobě dobré služby zastupitele můžete otevřeně hovořit na svých stranických setkáních zastupitelů našeho města?

D. Dvořák

PS: A kdyby se podařilo jen v případě onoho super-marketu změnit Váš názor, myslím, že to obyvatelé tohoto města ocení. Protože dodržet slovo...

Otevřený dopis byl dále dán na vědomí lidem a organizacím, se kterými středisko spolupracuje, demokratickým stranám olomouckého zastupitelstva, které byly takto vyzvány k vyjádření, poslancům a senátorům demokratických stran za Olomouc a blízké okolí a médiím.

Adresa pro kontakt: P-Centrum, Lafayetteova 9, 77200 Olomouc, telefon a fax: 068/522 1983, e-mail: sananim@risc.upol.cz.

-red-

23. KVĚTEN

Katedra matematické analýzy a aplikací matematiky PŘF UP, Tomkova 40, učebna č. 292, 13.30 hod.: Mgr. J. Machalová: Optimální interpolece s užitím B-splajnu. Přednáška.

Katedra botaniky PŘF UP – Laboratoř růstových regulátorů, Šlechtitelů 11, Olomouc-Holice, učebna č. 502, 16. 00 hod.: M. Otyepka: Výzkum proteinů pomocí počítačových simulací. Cyklus odborných přednášek (přesunuto z 9. 5.)

24. KVĚTEN

Britská rada, Křížkovského 14, 14.30 hod.: S. Holdenová, ředitelka Swan Communication: Primary Elt and Theme-based Learning. Seminář o nejnovějších přístupech k výuce angličtiny u studentů ve věku 8–11 let.

25. – 26. KVĚTEN

Katedra regionální ekonomiky Ekonomické fakulty VŠB TU Ostrava: „Kdo sloužíš vlastní, odměny nečekej.“ Kolokvium k hospodářské politice meziválečného Československa při příležitosti 100. výročí narození prof. K. Engliše. Pořádá Katedra regionální ekonomiky EF VŠB TU Ostrava ve spolupráci s Katedrou historie FF UP.

26. – 27. KVĚTEN

Hradec Králové: 5. hradecké dny: pneumologie na konci tisíciletí. Konference. Pořádají Klinika TRN FN Hradec Králové a Klinika TRN LF UP.

Dětská klinika LF UP: XVIII. den klinické pediatrie s mezinárodní účastí. Konference.

-red-